

Arbo-inf@ct: nieuwe Coronavirus Wuhan (Volksrepubliek China)

30 januari 2020

Auteurs: Jaap Maas (bedrijfsarts-epidemioloog AMC/NCvB), Fleur Meerstadt-Rombach (bedrijfsarts LCI-RIVM).

In samenwerking met Clb/LCI (RIVM)

Situatie

Het nieuwe coronavirus (2019-nCoV) werd eind 2019 voor het eerst aangetoond in Wuhan, een metropool in de provincie Hubei in China. Het betrof een cluster van patiënten met pneumonie, gerelateerd aan een markt in Wuhan. Het aantal bevestigde patiënten - binnen en buiten China - wordt dagelijks bijgesteld; de Chinese gezondheidsautoriteiten geven aan dat er inmiddels duizenden patiënten zijn in China. Ook zijn er inmiddels ruim 100 mensen overleden als gevolg van het virus. De meeste patiënten komen uit Wuhan of zijn in Wuhan geweest. Ook in andere landen, zoals onder meer Thailand, Japan, de Verenigde Staten, Frankrijk en Duitsland, is het nieuwe coronavirus gevonden bij reizigers die kort daarvoor in Wuhan waren geweest of contact hadden met patiënten uit die regio. Daarnaast melden de Chinese autoriteiten dat er momenteel 16 gezondheidsmedewerkers geïnfecteerd zijn. Officiële cijfers over het aantal patiënten worden bijgehouden door de [WHO](#).

Op 22 en 23 januari jl. kwam het WHO Emergency Committee bijeen om de situatie te beoordelen (op basis van de toen beschikbare informatie) over de uitbraak in Wuhan en de verspreiding binnen en buiten China. De conclusie luidde: er is sprake van een nationale gezondheidscrisis in China, maar er is geen sprake van een Public Health Emergency of International Concern. Er is nog onduidelijkheid over het spectrum van ziekteverschijnselen en de mate van mens-op-mens-transmissie, wel zijn er epidemiologische aanwijzingen dat de infectie ook binnen de incubatietijd overgedragen kan worden. Op 30 januari 2020 komt het Emergency Committee van de WHO weer bijeen om de situatie opnieuw te beoordelen.

De kans op import in Nederland is reëel aanwezig en zal toenemen met ruimere circulatie binnen China en elders. De kans dat de ziekte zich vervolgens in Nederland kan verspreiden wordt vooralsnog als klein ingeschat - mits er voldoende hygiëne- en isolatiemaatregelen worden genomen - maar deze inschatting kan met de verdere evolutie van de epidemie veranderen.

Wat betreft het bewaken van arbeidsomstandigheden en uitvoering van preventief beleid kan een regelmatige update van de risico-inventarisatie en evaluatie nodig zijn met een actueel overzicht van infectierisico's voor werknemers. Zo wordt met een gestructureerde aanpak steeds opnieuw vastgesteld welke (extra) beschermende maatregelen nodig zijn. De Arbowetgeving brengt hierbij mogelijk andere afwegingen met zich mee dan de publieke gezondheidszorg.

OMT en BAO

Op vrijdag 24 januari kwam het Outbreak Management Team (OMT) bijeen op het RIVM om advies uit te brengen over de nodige bestrijdingsmaatregelen in Nederland. Bij dit overleg was een bedrijfsarts aanwezig alsook enkele vertegenwoordigers van relevante sectoren (zoals huisartsen, KLM health services en GGD'en). De aanpak van een eventuele introductie van het nieuwe coronavirus in Nederland werd besproken. Het OMT bracht advies uit aan het Ministerie van VWS.

Op 28 januari vond een bestuurlijk afstemmingsoverleg plaats (BAO) waarin de uitkomst van het OMT werd besproken, waarna een advies werd uitgebracht aan de Minister van VWS. Minister Bruins heeft besloten het nieuwe coronavirus als A-ziekte te beschouwen. Dit betekent dat artsen en hoofden van laboratoria een meldingsplicht hebben als zij een besmetting vermoeden en dat er in het kader van de bestrijding ruime maatregelen genomen kunnen worden inclusief quarantaine van gezonde contacten.

De recent verschenen Kamerbrief vindt u hier: [Kamerbrief over nieuwe coronavirus Wuhan](#).

Arbo

Algemeen

Op de website van het RIVM staat bruikbare algemene informatie voor de bedrijfsarts met informatie over de situatie in Nederland, alsook de situatie in China:

[Actuele informatie over het coronavirus](#)

[Vragen & antwoorden nieuw coronavirus in China](#)

Reizigers/expats

Bedrijven, instellingen en bijvoorbeeld universiteiten die zorgdragen voor personen die nog werken, studeren of stagelopen en verblijven in de regio Wuhan, worden geadviseerd deze werknemers/stagiaires centraal te registreren en goed contact te houden en te blijven informeren. Deze groep dient bij vragen 24/7 toegang te hebben tot een arbodienst, bedrijfsarts of een occupational health and safety office en dergelijke. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken bereidt momenteel een repatriëring voor waarbij alle Nederlandse expats in de regio Wuhan de gelegenheid wordt geboden om op korte termijn terug te keren naar Nederland.

Voor bedrijven, universiteiten en andere organisaties zijn adviezen van WHO, RIVM en het Ministerie van Buitenlandse Zaken van belang. Echter voor een specifieke organisatie/instelling/beroepsgroep kunnen aanvullende (reis)adviezen/maatregelen nodig zijn.

Volgens de WHO zijn momenteel geen aanvullende maatregelen voor reizigers naar China nodig. In het algemeen geldt het advies voor reizigers om markten met levende dieren te

vermijden en om algemene hygiënemaatregelen te nemen. Zie de [website van het RIVM](#) voor een toelichting op de hygiënemaatregelen.

Het actuele reisadvies van Buitenlandse Zaken wordt regelmatig aangepast en is [hier](#) te vinden. Bij het opstellen van dit laatste advies spelen naast risico's voor de gezondheid ook andere overwegingen een belangrijke rol.

Vertrekkende werknemers

Wat betreft *vertrekkende werknemers* naar China (in geval deze reis überhaupt mogelijk is): door de onzekere situatie zal, afhankelijk van de exacte bestemming afgewogen moeten worden of werkzaamheden kunnen worden opgeschort en het vertrek kan worden uitgesteld. Mochten werknemers toch vertrekken dan is het van belang goede voorlichting te geven, met name ook over het belang van goede en consequente hygiënemaatregelen, en de werknemers moeten 24/7 een informatiepunt hebben waar ze actuele informatie vinden en met vragen terecht kunnen.

Terugkerende werknemers

Voor *terugkerende werknemers* uit de regio Wuhan geldt dat ze bij koorts- en luchtwegklachten (hoesten, verkoudheid, keelpijn) contact op moeten nemen met de huisarts voor verder beleid. Chinese werknemers/stagiaires zonder huisarts kunnen het beste verwezen worden naar de GGD voor verder beleid.

Werknemers in zeehavens en internationale luchthavens

Binnen dergelijke bedrijven en organisaties zijn vele verschillende beroepen en functies denkbaar waarbij werknemers vragen hebben over de risico's op het oplopen van het nieuwe coronavirus. De kans dat personen met het nieuwe coronavirus Nederland binnenkomen is zeer klein en de kans op blootstelling van werknemers binnen zee- of luchthavens is momenteel dan ook buitengewoon laag. Daarnaast is er sprake van kortdurende contacten en meestal op enige afstand. Het risico kan toe- of afnemen, afhankelijk van de circulatie van het virus in China en elders. Dit risico is in te schatten aan de hand van het aantal met nCoV besmette personen buiten China in relatie tot de omvang van de passagiersstromen.

In Nederland adviseren we vooralsnog alleen mondneusmaskers voor medisch personeel betrokken bij opvang, diagnose en behandeling van patiënten; hierbij is sprake van intensief contact met zieken in een afgesloten ruimte.

Vanuit de Joint Action Healthy Gateways zijn de afgelopen dagen adviesdocumenten ontwikkeld voor havens en luchthavens over [public health maatregelen](#).

Luchthavens

Het gebruik van mondneusmaskers (cf. FFP1) voor personeel van luchthavens in zijn algemeenheid achten wij momenteel niet geïndiceerd.

Luchthavens en vliegmaatschappijen hebben hun eigen (internationale) procedures voor de veiligheid en gezondheid van hun werknemers en komen met een regelmatige update hiervan. Naar aanleiding van een specifieke risico-inschatting (bijvoorbeeld op het moment dat de verspreiding van het nCoV in China of elders dermate intensief geworden is dat er een reële kans bestaat dat luchtvaartpersoneel wordt blootgesteld aan reizigers die voor of tijdens de reis ziek worden door nCoV) of op grond van andere argumenten kan een organisatie voor haar eigen werknemers tot extra maatregelen - zoals het dragen van mondneusmaskers - besluiten. In geval het besluit tot het dragen van mondneusmaskers genomen zou worden, dient het personeel juist te worden ingelicht over het gebruik en moeten voldoende wisselingen van mondneusmaskers over de dag mogelijk zijn.

Zeehavens

Er zijn geen directe scheepvaartverbindingen tussen havens uit de regio Wuhan en de internationale havens in Nederland. Gezien de lange reistijd tussen de verschillende havens in het endemisch gebied en het relatief lage aantal personen op de commerciële vaart, is het risico op ongemerkte introductie vanuit deze sector in Nederland momenteel laag. Kapiteins moeten ziekte bij hun bemanning middels een *medical declaration of health* melden aan de havenautoriteiten die in overleg met de GGD zo nodig beleid op kunnen stellen.

In de scheepvaartsector zijn er een tweetal groepen werknemers te onderscheiden:

- a) Internationaal varende zeevarenden. Ten aanzien van deze groep wordt geadviseerd zoveel mogelijk aan te sluiten bij de adviezen van de International Maritime Organization (IMO) en European Maritime Safety Agency (EMSA) .
- b) Werknemers in Nederland die beroepsmatig een internationaal varend schip (of vliegtuig) betreden, zoals het loodswezen, havenmedewerkers, inspecteurs van ILT en GGD-medewerkers. Voor deze groep gelden de in dit bericht gegeven adviezen.

Medewerkers gezondheidszorg

Achter de schermen wordt al hard gewerkt om mogelijke patiënten in Nederland te identificeren en op te vangen. Er zijn enkele sectoren/beroepsgroepen, ook buiten het ziekenhuis, waar specifieke risico's voor werknemers kunnen spelen en waarbij informatievoorziening en instructie over beschermende maatregelen van belang zijn.

Intramurale zorg

Voor medewerkers binnen deze instellingen (inclusief laboratoria) zijn hygiënische voorschriften en procedures aanwezig met betrekking tot het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen. De bedrijfsarts kan zonedig in overleg met de afdeling ziekenhuishygiëne/infectiepreventiecommissie specifieke adviezen verstrekken.

Huisartsen

Het NHG heeft informatie op [de eigen website](#) en zal deze regelmatig updaten.

Ambulancezorg

Alle regio's van de ambulance, inclusief de medisch managers van deze regio's, zijn geïnformeerd over de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen tijdens het vervoer van (verdachte) patiënten. De protocollen zijn bijgewerkt en komen overeen met het landelijk LPA-boek, wat inhoudt het toepassen van strikte isolatie: overall, ademhalingsbeschermingsmasker FFP2, handschoenen, met als extra het dragen van een spatbril.

Griepvaccinatie?

Het valt te overwegen om zorgmedewerkers die betrokken zijn bij de eerste opvang van patiënten een griepvaccinatie aan te bieden wanneer zij deze dit seizoen nog niet hebben gehad. Dit zorgt voor een vermindering van het risico op een infectie met humane (seizoens)influenzavirussen (en dus een koortsepisode) waarbij het risico op een onnodige verdenking op besmetting met 2019-nCoV ('vals alarm') wordt verminderd.

De griepvaccinatie heeft overigens geen direct effect op het voorkómen van een besmetting en/of ziekteverschijnselen door het nieuwe coronavirus.

De beschikbaarheid van griepvaccinaties op de vrije markt is echter beperkt, zorginstellingen zullen moeten inventariseren wat er aan vaccinaties nog beschikbaar is. Prioritering van personeel kan hierbij noodzakelijk zijn.

Contact bij vragen

Bedrijfsartsen kunnen bij vragen telefonisch contact opnemen met de GGD in de eigen regio.

Het NCvB heeft een helpdesk waar u als bedrijfsarts aanvullende vragen kunt stellen:

[Helpdesk beroepsziekten](#)

Informatieve links en voor overige vragen

- [ECDC](#)
- [CDC](#)
- [WHO](#)
- [Dagelijkse WHO situation reports](#)
- [RIVM](#)